

Warszawa, dnia 20 maja 2024 r.

Poz. 59

ZARZĄDZENIE

MINISTRA KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO¹⁾

z dnia 17 maja 2024 r.

w sprawie nadania statutu Narodowemu Instytutowi Dziedzictwa

Na podstawie art. 13 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 87) zarządza się, co następuje:

§ 1. Narodowemu Instytutowi Dziedzictwa nadaje się statut, stanowiący załącznik do zarządzenia.

§ 2. 1. Kadencja członków Rady Programowej Narodowego Instytutu Dziedzictwa powołanych na podstawie statutu Narodowego Instytutu Dziedzictwa stanowiącego załącznik do zarządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 30 stycznia 2020 r. w sprawie nadania statutu Narodowemu Instytutowi Dziedzictwa (Dz. Urz. MKiDN poz. 5) wygasa z dniem 1 czerwca 2024 r.

2. Kadencja członków Rady Instytutu Narodowego Instytutu Konserwacji Zabytków powołanych na podstawie statutu Narodowego Instytutu Konserwacji Zabytków stanowiącego załącznik do zarządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 19 kwietnia 2022 r. w sprawie nadania statutu Narodowemu Instytutowi Konserwacji Zabytków (Dz. Urz. MKiDN z 2023 r. poz. 63) wygasa z dniem 1 czerwca 2024 r.

§ 3. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem 1 czerwca 2024 r.

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego: *H. Wróblewska*

¹⁾ Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego kieruje działem administracji rządowej – kultura i ochrona dziedzictwa narodowego, na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 maja 2024 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego (Dz. U. poz. 740).

Załącznik do zarządzenia
Ministra Kultury
i Dziedzictwa Narodowego
z dnia 17 maja 2024 r.
(poz. 59)

STATUT

NARODOWEGO INSTYTUTU DZIEDZICTWA

Rozdział 1

Postanowienia ogólne

§ 1. Narodowy Instytut Dziedzictwa, zwany dalej „Instytutem”, jest państwową instytucją kultury działającą w szczególności na podstawie:

- 1) ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 87), zwanej dalej „ustawą”;
- 2) ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2022 r. poz. 840 oraz z 2023 r. poz. 951, 1688 i 1904);
- 3) zarządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 17 maja 2024 r. w sprawie połączenia państwowych instytucji kultury: Narodowego Instytutu Dziedzictwa i Narodowego Instytutu Konserwacji Zabytków oraz utworzenia państwowej instytucji kultury - Narodowego Instytutu Dziedzictwa (Dz. Urz. MKiDN poz. 58);
- 4) statutu.

§ 2. 1. Nadzór nad Instytutem sprawuje minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, zwany dalej „Ministrem”, który jest organizatorem Instytutu.

2. Siedzibą Instytutu jest miasto stołeczne Warszawa, a terenem działania obszar Rzeczypospolitej Polskiej i zagranica.

3. Instytut może tworzyć oddziały i pracownie terenowe oraz specjalistyczne pracownie terenowe na terenie Polski, po uzyskaniu zgody Ministra.

4. Instytut jest wpisany do rejestru instytucji kultury prowadzonego przez Ministra i posiada osobowość prawną.

5. Instytut może używać skróconej nazwy w brzmieniu: „NID”.

Rozdział 2

Zakres działalności Instytutu

§ 3. Instytut inicjuje i podejmuje działania na rzecz zrównoważonej ochrony dziedzictwa kulturowego znajdującego się na obszarze Polski, w celu jego zachowania dla przyszłych pokoleń.

§ 4. Do zakresu działalności Instytutu należy:

- 1) wyznaczanie i upowszechnianie standardów ochrony i konserwacji zabytków;
- 2) kształtowanie świadomości społecznej w zakresie potrzeby ochrony zabytków i obrony wartości związanych z dziedzictwem kulturowym;
- 3) gromadzenie i upowszechnianie wiedzy o dziedzictwie kulturowym;
- 4) prowadzenie działalności naukowo-badawczej dotyczącej dziedzictwa kulturowego;
- 5) opracowanie planu rozwoju sieci magazynów służących do:
 - a) przechowywania i konserwowania zabytków ruchomych stanowiących własność Skarbu Państwa, w tym zabytków archeologicznych, w warunkach zapewniających im trwałe zachowanie,
 - b) przechowywania źródeł archeologicznych niebędących zabytkami, na czas badań i weryfikacji ich wyników.

§ 5. Zakres działalności określony w § 4 Instytut realizuje w szczególności poprzez:

- 1) wydawanie opinii i ekspertyz, przygotowywanie opracowań studialnych i innych dokumentów dotyczących zabytków, a także prowadzenie badań i analiz oraz upowszechnianie ich wyników, na rzecz organów administracji publicznej oraz pozostałych interesariuszy;
- 2) tworzenie, upowszechnianie i wdrażanie standardów dokumentacji, badania, konserwacji i digitalizacji zabytków;
- 3) organizowanie szkoleń i warsztatów na rzecz podnoszenia kwalifikacji zawodowych w dziedzinie ochrony i konserwacji zabytków, prowadzenie specjalistycznych programów szkoleniowych i współpracę z uczelniami dotyczącą organizowania studiów podyplomowych, na rzecz służb konserwatorskich oraz innych służb i środowisk związanych z opieką nad zabytkami;

- 4) merytoryczne wspieranie jednostek samorządu terytorialnego w procesach planowania i wdrażania projektów rewitalizacyjnych uwzględniających dziedzictwo kulturowe jako istotny zasób służący przewyższaniu problemów społecznych i infrastrukturalnych;
- 5) podejmowanie działań na rzecz zachowania zasobów architektury drewnianej, jako szczególnie zagrożonego zasobu dziedzictwa kulturowego z powodu postępującego procesu jego degradacji;
- 6) podejmowanie działań na rzecz ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego, przekazywanych z pokolenia na pokolenie praktyk, wiedzy, wyobrażeń, idei i wartości, umiejętności, tradycji, przekazów, a także związanych z nimi artefaktów, przedmiotów i miejsc, tworzących grupową, narodową, etniczną bądź religijną tożsamość, wzmacniających poczucie przynależności do grupy, społeczności czy wspólnoty;
- 7) monitorowanie i analizę ryzyk dla dziedzictwa kulturowego oraz wypracowywanie metod przeciwdziałania pojawiającym się zagrożeniom, w tym związanym ze zmianami klimatu oraz innymi globalnymi wyzwaniami;
- 8) przeciwdziałanie przestępczości przeciwko dziedzictwu kulturowemu oraz współpracę w tym zakresie ze służbami państwa, powołanymi do ścigania tego rodzaju przestępstw;
- 9) udział w inicjowanych przez Ministra lub Generalnego Konserwatora Zabytków procesach ewaluacji i usprawnienia systemu ochrony zabytków oraz dziedzictwa niematerialnego, w tym formułowanie uwag do projektów aktów prawnych związanych z systemem ochrony i konserwacji zabytków;
- 10) koordynowanie procedury występowania z wnioskiem o uznanie zabytku za pomnik historii oraz monitorowanie stanu zachowania pomników historii i miejsc światowego dziedzictwa;
- 11) inicjowanie i prowadzenie programów i kampanii społecznych promujących wartość dziedzictwa kulturowego, prowadzenie na rzecz społeczeństwa działań edukacyjnych, organizację obchodów Międzynarodowego Dnia Ochrony Zabytków, koordynację Europejskich Dni Dziedzictwa, Europejskich Dni Archeologii i Dnia Architektury Drewnianej oraz podejmowanie innych działań służących angażowaniu społecznemu w ochronę dziedzictwa;

- 12) popularyzowanie wiedzy z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego i opieki nad nim poprzez prowadzenie portali i stron internetowych, profili w mediach społecznościowych, wydawanie książek, czasopism, broszur i innych publikacji, produkcję filmów, nagrań wideo i podcastów, a także organizowanie konkursów i podejmowanie innych inicjatyw służących temu celowi;
- 13) gromadzenie, opracowywanie i udostępnianie wiedzy o stanie zachowania i wartościach dziedzictwa, w tym zbiorów naukowych, a także zarządzanie dokumentacją rejestru zabytków i Krajowej Ewidencji Zabytków oraz ewidencjonowanie badań archeologicznych;
- 14) prowadzenie cyfrowego systemu danych o dziedzictwie kulturowym, w tym danych geolokalizacyjnych, oraz digitalizację i udostępnianie danych o zabytkach dla promowania wartości, których są nośnikami;
- 15) prowadzenie projektów informatycznych, wdrażanie zmian technologicznych dotyczących procesów digitalizacji i dokumentacji obiektów zabytkowych, koordynację gromadzenia, przechowywania i udostępniania danych cyfrowych, wyznaczanie standardów, a także wsparcie działań digitalizacyjnych w procesach konserwacji zabytków, edukację kadr instytucji kultury w zakresie digitalizacji obiektów nieruchomych oraz promocję zasobów cyfrowych;
- 16) zarządzanie polską częścią Parku Mużakowskiego w Łęknicy oraz współpracę ze stroną niemiecką w podejmowaniu działań służących jego ochronie jako unikalnego dziedzictwa kulturowego;
- 17) wykonywanie powierzonych przez Ministra zapisów porozumień, konwencji i innych dokumentów międzynarodowych ratyfikowanych przez Polskę oraz implementację aktów prawnych organów Unii Europejskiej, związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego; rozwijanie w porozumieniu z Ministrem współpracy międzynarodowej, służącej ochronie dziedzictwa kulturowego;
- 18) współpracę z właścicielami i zarządcami zabytków na rzecz właściwego zarządzania zasobem dziedzictwa kulturowego;
- 19) prowadzenie programów własnych oraz powierzanych do realizacji przez Ministra służących finansowaniu lub dofinansowaniu zadań podmiotów prowadzących działalność w dziedzinach objętych zakresem działania Instytutu;

- 20) promowanie wzorcowych prac konserwatorskich przy zabytkach oraz dorobku polskiej szkoły konserwacji;
- 21) prowadzenie innych działań związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego i konserwacją zabytków na zlecenie Ministra.

Rozdział 3

Organizacja i zarządzanie

§ 6. Organami Instytutu są: Dyrektor Instytutu, zwany dalej „Dyrektorem” oraz Rada Programowa zwana dalej „Radą”.

§ 7. 1. Dyrektor zarządza Instytutem, reprezentuje go na zewnątrz i odpowiada za strategię działania Instytutu.

2. Do zakresu działania Dyrektora należy realizacja zadań statutowych, a w szczególności:

- 1) odpowiedzialność za bieżącą działalność Instytutu oraz nadzór nad majątkiem przekazanym mu w zarząd;
- 2) przygotowywanie programów działania i planów finansowych Instytutu na każdy rok kalendarzowy;
- 3) nadzór i koordynacja wykonania przygotowanych programów działania i planów finansowych Instytutu;
- 4) sporządzanie sprawozdań merytorycznych i sprawozdań finansowych za każdy rok kalendarzowy i ich publikowanie;
- 5) wydawanie wewnętrznych regulaminów, zarządzeń i innych dokumentów wewnętrznych Instytutu.

3. Dyrektora powołuje i odwołuje Minister w trybie określonym ustawą.

4. Dyrektor zarządza Instytutem przy pomocy czterech zastępców.

5. Zastępców Dyrektora powołuje i odwołuje Dyrektor w uzgodnieniu z Ministrem.

§ 8. 1. Rada jest organem doradczym Dyrektora w zakresie działalności statutowej Instytutu.

2. Do zadań Rady należy:

- 1) analizowanie efektywności merytorycznych działań podejmowanych przez Instytut;

- 2) wyrażanie opinii i składanie wniosków do Dyrektora w sprawach związanych z działalnością Instytutu;
- 3) poszukiwanie nowych form wsparcia organizacyjnego, koncepcyjnego i finansowego działalności Instytutu.

3. W skład Rady wchodzi 15 osób spośród przedstawicieli środowisk kultury, pracowników naukowych, osób wyróżniających się wiedzą teoretyczną i praktyczną znajomością zagadnień związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego.

4. Członków Rady powołuje Dyrektor po zasięgnięciu opinii Ministra, na okres trzech lat.

5. Członkostwo w Radzie wygasa przed upływem kadencji w razie:

- 1) rezygnacji z członkostwa;
- 2) śmierci;
- 3) prawomocnego orzeczenia sądu karnego pozbawienia praw publicznych, zakazu członkostwa w Radzie lub ubezwłasnowolnienia;
- 4) odwołania przez Dyrektora po zasięgnięciu opinii Rady i Ministra z powodu uporczywego niewykonywania obowiązków członka Rady wynikających z regulaminu Rady lub choroby trwale uniemożliwiającej wykonywanie tych obowiązków.

6. Rada działa na podstawie regulaminu uchwalonego przez Radę i zatwierdzonego przez Dyrektora.

7. Pracami Rady kieruje przewodniczący wybrany przez członków Rady ze swego grona.

8. Obsługę kancelaryjno-biurową Rady zapewnia Instytut.

9. Dyrektor zwołuje posiedzenie Rady co najmniej raz w roku.

10. Rada może odbywać posiedzenia w obecności co najmniej połowy liczby jej członków.

§ 9. 1. Dyrektor może powoływać koordynatora, kolegia doradcze, zespoły projektowe lub zadaniowe. Powołując koordynatora, kolegium doradcze albo zespół projektowy Dyrektor określa cel, zakres działania, planowane efekty lub produkty działania, a w przypadku kolegium doradczego i zespołu projektowego skład osobowy oraz przewodniczącego lub kierownika.

2. W skład kolegium doradczego i zespołu projektowego wchodzi osoby powołane przez Dyrektora spośród pracowników Instytutu lub spoza ich grona.

3. Obsługę kancelaryjno-biurową koordynatora, kolegium lub zespołu zapewnia Instytut.

§ 10. Organizację wewnętrzną Instytutu określa regulamin organizacyjny nadany przez Dyrektora w trybie określonym w art. 13 ust. 3 ustawy.

Rozdział 4

Źródła finansowania i mienie Instytutu

§ 11. 1. Minister zapewnia środki potrzebne do utrzymania i rozwoju Instytutu.

2. Instytut prowadzi samodzielną gospodarkę finansową na zasadach określonych w ustawie.

3. Przychodami Instytutu są:

- 1) środki przekazywane przez Ministra w formie dotacji podmiotowej i celowej;
- 2) dotacje inne niż wymienione w pkt 1;
- 3) środki pochodzące z funduszy krajowych i zagranicznych, w tym Unii Europejskiej;
- 4) przychody z prowadzonej działalności dodatkowej, w tym m.in. z tytułu wykonywania zadań na rzecz organizacji rządowych, jednostek samorządu terytorialnego oraz innych instytucji i organizacji;
- 5) przychody ze sprzedaży składników majątku ruchomego;
- 6) przychody z najmu i dzierżawy składników majątkowych;
- 7) środki otrzymane od osób fizycznych i prawnych, m.in. z tytułu spadków, zapisów i darowizn otrzymywanych w postaci pieniężnej oraz
- 8) środki z innych źródeł.

§ 12. Dyrektor zapewnia terminowe sporządzenie rocznego sprawozdania finansowego, obligatoryjne jego zbadanie przez firmę audytorską i przedłożenie do zatwierdzenia Ministrowi.

§ 13. 1. Do dokonywania czynności prawnych w imieniu Instytutu, w tym do składania oświadczeń woli w zakresie jego praw i obowiązków majątkowych, uprawniony jest Dyrektor.

2. Dyrektor może ustanawiać pełnomocników do dokonywania określonych czynności prawnych w imieniu Instytutu określając zakres pełnomocnictwa.

3. Udzielenie i odwołanie pełnomocnictwa podlega ujawnieniu w rejestrze instytucji kultury prowadzonym przez Ministra, za wyjątkiem pełnomocnictw procesowych.

§ 14. 1. Instytut może na zasadach przewidzianych w obowiązujących przepisach prowadzić, jako dodatkową, działalność odpłatną, o ile działalność ta nie spowoduje ograniczenia realizacji zadań statutowych Instytutu.

2. Działalność, o której mowa w ust. 1, może być prowadzona w zakresie:

- 1) sprzedaży wydawnictw książkowych i publikacji;
- 2) usług cyfryzacji, digitalizacji i udostępniania zasobu archiwalnego;
- 3) usług szkoleniowych i wystawienniczych;
- 4) usług analityczno-konserwatorskich oraz inwentaryzacyjnych, a także usług doradczo-konsultacyjnych w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego.

3. Środki uzyskane z prowadzonej dodatkowej działalności mogą być wykorzystywane wyłącznie na realizację zadań statutowych Instytutu.

Rozdział 5

Postanowienia końcowe

§ 15. Połączenia, podziału lub likwidacji Instytutu dokonuje Minister na warunkach i w trybie przewidzianych w obowiązujących przepisach.

§ 16. Zmiany statutu mogą być dokonywane w trybie określonym dla jego nadania.